

Jämsän kaupunki
Kaupunkiympäristölautakunta
Paattilantie 2
42100 JÄMSÄ

Viite: Jämsän kaupunkiympäristölautakunnan/Jätehuollon lausuntopyyntö 1.12.2025

Lausunto Jämsän kaupungin selvityksestä asumisessa syntyvän sekalaisen yhdyskuntajätteen sekä saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmistä

Taustaa

Jämsän kaupungin kaupunkiympäristölautakunta on tekemässä päätöstä sekä asumisessa syntyvän sekalaisen yhdyskuntajätteen että saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmistä. Lautakunta pyytää Keski-Suomen ELY-keskuksen lausuntoa selvityksestä 7.1.2026 mennessä.

Aikaisemmat kuljetusjärjestelmää koskevat päätökset

Jämsän Jätehuolto liikelaitos on jätelain 149 §:n 4 momentin mukaisella päätöksellään 27.5.2015 § 20 päättänyt, että Jämsän Jätehuolto liikelaitoksen 35 §:ssä ja 37 §:ssä säädetyt edellytykset ja vaatimukset täyttyvät. Hämeenlinnan hallinto-oikeus on 27. 10. 2016 antamallaan päätöksellä numero 16/0492/2 kumonnut liikelaitoksen 27. 5.2015 tekemän päätöksen § 20 ja palauttanut asian Jämsän Jätehuolto liikelaitokselle uudelleen käsiteltäväksi. Jämsän Jätehuolto ja Jämsän Vesi liikelaitokset ovat tehneet 31.5.2017 § 27 päätöksen, että jätteenkuljetus kunnan vastuulle kuuluvien yhdyskuntajätteiden osalta, pois lukien sako- ja umpikaivot, järjestetään Jämsän ja Kuhmoisten asemakaava-alueella sijaitsevilla asuinkäytössä olevissa kiinteistöissä, vapaa-ajan asunnoissa, sekä muissa jätelain 32 §:ssä tarkoitetuissa kiinteistöissä jätelain 37 §:n mukaisena kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena.

Päätöksestä on valitettu Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, joka on 5.10.2018 antamallaan päätöksellä 18/0438/2 hylännyt valituksen.

Perusteluissa todetaan mm. seuraavaa: *Hallinto-oikeus toteaa selvyden vuoksi, että valituksenalaisella päätöksellä ei ole ratkaistu jätteenkuljetusjärjestelmän valintaa haja-asutusalueilla eikä hallinto-oikeus voi ensi asteena arvioida myöskään sitä, olisivatko edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämälle jätteenkuljetusjärjestelmälle täyttyneet näillä alueilla. Näin ollen myöskään selvitysten riittävyyttä haja-asutusalueiden osalta ei ole tarpeen arvioida.*

Kuljetusjärjestelmäselvitys ja taustaa

Jämsän kaupunki on valtuuttanut Macon Oy:n selvittämään, täyttyvätkö jätelain (646/2011) 37 §:n (15.7.2021/714) mukaisen kiinteistön haltijan

18.12.2025

järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset sekalaisen yhdyskuntajätteen sekä saostus- ja umpisäiliölietteen osalta.

Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksen järjestäminen on Jämsässä tällä hetkellä kiinteistön haltijan vastuulla. Sekajätteen kuljetus on taajama-alueella pääsääntöisesti kiinteistön haltijan vastuulla. Lisäksi haja-asutusalueilla käytetään kunnan ylläpitämiä aluekeräyspisteitä, joihin kiinteistöt voivat toimittaa sekajätettä silloin, kun kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei ole järjestetty.

Himoksen alueella on käytössä kaksi erilaista jätehuoltomallia. Ennen vuotta 2001 laadituilla asemakaava-alueilla sovelletaan kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta, kun taas vuoden 2001 jälkeen laadituilla asemakaava-alueilla on käytössä korttelikeräysjärjestelmä, jossa jätteet kerätään syväkeräyspisteisiin ja kuljetus on kunnan järjestämä.

**Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunto tehdystä
jätekuljetusjärjestelmäselvityksestä**

ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta saada lausua
jätekuljetusjärjestelmäselvityksestä.

Selvityksessä on tuotu esiin Jämsän kaupungin vastuulle kuuluvan jätehuollon nykyistä kokonaiskuvaa ja sen perusteita. Selvityksen tulisi perustua puolueettomaan ja lain vaatimien edellytysten esiin tuomiseen, mikä ei kaikilta osin toteudu vrt. luku 5 Toimenpidesuositukset ja luku 6 Johtopäätökset.

Selvityksessä olisi tullut tuoda esiin jätelain määrittelemänä pääsääntönä olevan kunnan järjestämä ja kilpailuttama jätteenkuljetus (JL 36 §). Sekalaisen yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen jätteenkuljetus voidaan päättää järjestää kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena, jos kaikki jätelain 37 §:n edellytykset täyttyvät. Tämä ei tullut esiin selvityksessä, vaan ennen kaikkea esitettiin, että mm. sekajätteiden kuljetusten osalta edellytykset *pääosin* täyttyvät ja näin ollen voitaisiin jatkaa kiinteistön haltijan järjestämää jätteen kuljetusjärjestelmää.

Kunnan päätösvaltaa on jätekuljetusjärjestelmistä päätettäessä rajattu, sillä päättäessään kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunta siirtää sille laissa säädettyä vastuuta kuljetusten järjestämisestä yksittäisen kiinteistönomistajan harteille.

Selvitys tuo esiin voimassa olevien jätehuoltomääräysten vaatimuksia, jotka perustuvat nykyiseen, pääosin kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. Esitystapa tuo selvitystä lukevalle virheellisen kuvan, että jätehuoltomääräykset määräisivät kuljetusten perustuvan kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen, vaikka selvityksen tarkoitus on nimenomaisesti esittää Jämsän jätekuljetusjärjestelmän nykytilannetta ja verrata näitä jätelain 37 §:n täyttymisedellytyksiin. Jätehuoltomääräysten

18.12.2025

tulee perustua tehtyyn, lainmukaisiin ja lainvoimaisiin jätekuljetusjärjestelmäpäätöksiin.

Seuraavassa jätelain 37.1 §:n edellytysten täyttymisen arviointia tehdyn jätekuljetusjärjestelmäselvityksen perusteella:

Palvelujen saatavuus kattavasti ja syrjimättömästi (JL 35 ja 37.1 § 1 kohta)

Tammikuun 2025 ennakkotiedon mukaan Jämsässä on 18 726 asukasta. Asukaslukua ei tuotu selvityksessä esiin. Selvityksen sekajätteiden osalta perusmaksurekisteritiedon mukaan Jämsän alueella oli yhteensä 10 610 asiakasta. Perusmaksurekisterin mukaan 50,5 % alueen kiinteistöistä on liittynyt kunnallisen aluekeräyspisteen tai korttelikeräyspisteen asiakkaaksi.

Sekajätteiden kuljetusten osalta datakoonnissa taajama-alueella sijaitsevia kiinteistöjä ilmoitettiin olevan yhteensä 3 546. Näistä vähintään 2 612 kiinteistöllä on todettu voimassa oleva jäteastian tyhjennystieto eli 934 kiinteistöllä ei ole tyhjennystietoa. Tyhjennysaste oli arvioituna 73,7 %. Haja-asutusalueelta ei oltu esitetty kiinteistöjen määrää, joilla on esimerkiksi tyhjennystieto tai aluekeräyspisteen käyttöoikeus. Lisäksi aineistosta tunnistettiin 325 taajama-alueen kiinteistöä, joilta löytyi tyhjennystietoja, mutta joita ei pystytty yhdistämään perusmaksurekisteriin. Vielä jäi noin 9 % kiinteistöjä, joiden asema jätekuljetuksen suhteen jäi epäselväksi. Kattavuuden ja liittymisasteen arvioinnin perusteella kuitenkin arvioitiin, että alueen kokonaisliittymisaste olisi arviolta yli 90 %, mikä ei siis perustunut todennettuun tietoon. (Eli jätelain 37 §:n 1 kohdan kattavuus ja luotettavuus ei toteudu).

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa vaatimus luotettavuudesta, kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä kohdistuu jätteen kuljetusyrittäjään. Jämsän alueella sekajätteen kuljetuksia hoitaa kolme yritystä ja saostus- ja umpikaivolietteiden kuljetuksia kaksi yritystä. Selvityksessä ei tarkasteltu kuljetusyrittäjien riittävyyttä kuljetustarpeisiin nähden tai palveluiden kattavuutta, eli onko kuljetuspalveluita saatavilla kaikilla alueilla. Kattavuuden arviointia vaikeuttaa lietesäiliörekisterin puute, sekä puutteellinen aluekeräyspisteiden käyttöoikeus- ja korttelikeräysrekisteri. Varmuutta esimerkiksi saostussäiliöiden ja umpisäiliöiden kokonaismäärästä ei saatu.

Näin ollen ei myöskään selvinnyt, onko kiinteistön omistajilla tosiasiallinen mahdollisuus kilpailuttaa kuljetuspalveluita. Selvityksessä kuljetusyrittäjien toiminta-alueet eivät selvinneet tai olivatko yrittäjät mahdollisesti sopineet alueet, joilla he toimivat. Tällä tiedolla on oleellinen merkitys, sillä mahdollista määräävää markkina-asemaa ei saa käyttää hyväksi eivätkä alueella toimivat kuljetusyrittäjät saa jakaa markkinoita kilpailulain vastaisesti.

18.12.2025

Selvityksestä ei selvinnyt kuljetusyrittäjien laskutusperusteet. Jätteenkuljetuksesta perittävien maksujen on oltava tasapuolisia ja kohtuullisia. Ei myöskään tullut selvitetyn, jos asiakkailta jää laskuja maksamatta, jättääkö kuljetusyritys tyhjennykset tekemättä.

Selvittämättä lietekuljetusten osalta myös jäi, onko jätevedenpuhdistamoille erilaiset vastaanottohinnat, jolloin tällä olisi suuri merkitys asiakkaille muodostuviin jätemaksuihin. Tämän kautta asiakas ei voi ennakolta välttämättä tietää minkä suuruinen jätemaksu kullakin tyhjennyskerralla tyhjennyksestä muodostuu, mikäli kuljetusyritys vie lietteet tyhjennettäväksi eri puhdistamolle kuin edellisillä kerroilla.

Edellä mainituin perustein jätelain 35 §:n 2 momentin vaatimusta siitä, että jätteenkuljetuspalveluiden on oltava tarjolla kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin, ei voida katsoa tällä hetkellä todennetun. Ei tullut selvitetyn, että kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusjärjestelmä takaisi tasapuolisen kohtelun kaikille kiinteistöille tai asiakkaille voitaisiin ennakoitavasti taata yhtäläinen kustannustaso riippumatta asuinpaikasta.

Selvityksessä tuotiin esiin, mutta asiaa ei pohdittu tai avattu, että *jätehuoltomääräyksissä on tällä hetkellä sekajätteiden osalta mahdollisuutena aluekeräyspisteiden liittymis- ja käyttöoikeus kaikille haja-asutusalueen kiinteistöille, joilla ei ole omaa kiinteistökohtaista sekajäteastiaa.*

Jätelain 35.4 §:n mukaisesti kunta voi päätää, että sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä.

Ensisijainen kunnan velvollisuus on kuitenkin huolehtia siitä, että 32 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun jätteen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta 36 tai 37 §:n mukaisesti, jollei 41 tai 41 a §:stä muuta johdu (*kiinteistöittäinen jätteenkuljetus*).

Kuljetusjärjestelmä edistää jätehuollon yleistä toimivuutta ja tukee alueellista kehittämistä ja eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle (JL 37.1 § 2 kohta)

Selvityksessä ei tarkasti lukuina ole tuotu esiin, mutta selviää, että merkittävä osa kiinteistöistä ei noudata lietetyhjennysten osalta jätehuoltomääräysten mukaista vuosittaista minimityhjennysvelvoitetta ja viranomaisten valvonta on riittämätöntä tai käytännössä mahdotonta nykyisessä järjestelmässä.

Selvityksessä ei tuotu esiin kuinka paljon jätehuoltoviranomainen on tehnyt poikkeamispäätöksiä pidemmistä tyhjennysväleistä ja kuinka näitä on valvottu. Ei myöskään tuotu esiin lietteiden omatoimikäsittelijöiden määrää,

18.12.2025

miten näitä on valvottu tai onko vähäisten jätevesien käsittelykohteista kerätty tietoja.

Tyhjentämättömät lietesäiliöt muodostavat olennaisen ympäristö- ja terveysriskin, sillä ulosteperäinen jätevesiliete voi saastuttaa pohja- tai kaivovettä ja sisältää terveydelle vaarallisia mikrobeja. Jos asiakas jättää lietteenkuljetuslaskut maksamatta, tulee ne kuljetusyrittäjän tappioksi ja on myös mahdollista, että lietesäiliöt jäävät tämän takia tyhjentämättä. Tämä voi olla myös riski asiattomalle ja luvattomalle toiminnalle.

Päätöksen vaikutuksia arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan (JL 37.1 § 3 kohta)

Selvityksen mukaan nykyinen kuljetusjärjestelmä ei ole edistänyt jätehuoltoviranomaisen lakisääteisen rekisterinpitäjän (JL 143 §) vaatimusta, jossa yhtenä syynä on kuljetusyrittäjiltä saadut puutteelliset tiedot.

Jäte on kuljetettava kunnan määräämään loppukäsittelyyn tai hyödyntämiseen, mutta saostus- ja umpikaivolietteiden osalta lietteitä kuljetettiin merkittävä määrä myös muualle, kuin kunnan osoittamaan vastaanottopaikkaan.

Kunnan osoittamia jätevesilietteiden vastaanottopaikkoja ovat Hallin jätevedenpuhdistamo, Länkipohjan jätevedenpuhdistamo sekä Jämsän keskuspuhdistamo. Lietekuormia kuitenkin toimitetaan muualle kuin kunnan osoittamaan vastaanottopaikkaan, kuten Jämsän Vesi Liikelaitos Lopottiin.

SIIRTO-rekisterin mukaan Jämsän alueen jätevedenpuhdistamoihin toimitettiin vuonna 2024 yhteensä 9 364 kuutiota jätevesilietettä, mutta puhdistamotietojen osalta jätevedenpuhdistamoille on toimitettu vuonna 2024 yhteensä 6 093 kuutiota jätevesilietettä. Eli 3271 kuutiota on toimitettu muualle, kuin kunnan osoittamaan vastaanottopaikkaan.

Selvityksen taulukosta 12 selviää, ettei kummankaan jätelajin, sekalaisen yhdyskuntajätteen eikä saostus- ja umpikaivolietteiden kuljetusjärjestelmä kiinteistön haltijan järjestämänä täytä jätelain 37 §:ssa vaadittuja edellytyksiä.

Johtopäätökset

Hallintolain (434/2003) 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Koska uuden jätelain mukaiset kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset ovat tiukemmat kuin vanhan jätelain edellytykset, päätöksen lainmukaisuudesta ei voida varmistua

18.12.2025

pelkästään sillä perusteella, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä on toiminut.

Selvityksessä olisi voinut arvioida kuljetusjärjestelmien täyttymisedellytyksiä myös alueellisesti esim. Hallin, Länkipohjan ja Jämsän alueilla.

Nyt laadittu jätekuljetusjärjestelmäselvitys ei perustu sellaisiin tietoihin, jonka perusteella voitaisiin objektiivisesti arvioida, täytyvätkö jätelain 37 §:n 1 momentin mukaiset edellytykset vai ei. Jätehuoltoviranomaisen velvollisuus varmistua jätteenkuljetuspalveluiden saatavuudesta, laadukkuudesta ja toimivuudesta tulee varmistua jo järjestelmää valittaessa. Kaikkien edellytysten täyttymisen tulee olla selvää jo ennakolta.

Kaupunkiympäristölautakunta ei voi tämän selvityksen perusteella kuitenkaan etukäteen varmistua siitä, että jätelain 37 §:n 1 momentin edellytykset täyttyisivät, vaan selvitystä tulee täydentää puuttuvien tietojen osalta.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Mia Rahinanti ja ratkaissut yksikön päällikkö Sohvi Hälikkä.

Tämä asiakirja KESELY/953/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KESELY/953/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Hälikkä Sohvi 18.12.2025 15:48

Esittelijä Rahinantti Mia 18.12.2025 15:50